

Politik Bilim

Türkiye için Gelişmişlik Ölçütü...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

**Bu yazıda adı anılan ne dört ayaklı canlılara
ne de dört tekerlekli cansızlara hakaret kastı vardır...**

Ülkelerin bilim, teknoloji, sanayi ve yenilikçilik alanlarındaki yetenek düzeylerini ortaya koyan göstergeler aynı zamanda ulaştıkları toplumsal refah ve gelişmişlik düzeylerinin de göstergeleridir. Geri kalmış ülkeler arasında bilim ve teknoloji göstergeleri iyi olan bir ülke bulamazsınız. Ya da sanayi göstergeleri olağanüstü kötü, ama toplumsal refah ve gelişmişlik düzeyi yüksek bir ülke... Suudî Arabistan ya da benzeri petrol zengini Arap ülkeleri bu kuralı bozamaz. Onlar sanayileri olmadan zenginleşmişlerdir ama toplumsal gelişmişlik açısından çağ dışıdır. O zenginlikleri de aslında, buldukları coğrafyanın petrolünden en büyük faydayı sağlayan Batı ülkelerinin onlara bıraktıkları boyun eğme payından kaynaklanır; o payın en büyük parçasına da başlarındaki feodaller el koyar.

Sözünü ettiğim bilim ve teknoloji göstergelerine ya da ARGE harcamaları ve patent sayıları gibi yenilikçilik göstergelerine, bu alanlardaki yetenek düzeyimizi ortaya koyabilmek için bu köşede ben de çok yer verdim. Elbette bunun asıl nedeni, bunların aynı zamanda bizim toplumsal refah ve gelişmişlik düzeyimizi de sergiliyor olmasıydı. Bilim, teknoloji ve sanayide yetkinlik kazanılmasını istemek toplumun daha iyi bir geleceğinin olması içindir.

Ama düşündüm de, Türkiye'nin gelişmişlik düzeyini göstermek ya da ülkemizin ne ölçüde gelişmekte olduğunu izleyebilmek için böyle karmaşık göstergelere hiç ihtiyaç yok. Vay efendim, yalnızca bilimsel yayın sayısına bakmak yetmezmiş; atıf yoğunluğuna ya da H-endeksine de bakmak gerekirmiş! Sanayi açısından asıl bakmak gereken de yüksek teknoloji ürünlerin ihracatımızdaki payımız, açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükümüz, vs., vs...

Oysa Türkiye'nin gelişmişlik düzeyinde herhangi bir iyileşme olup olmadığını izleyebilmek için çok daha basit bir ölçüt var: **Yaya kaldırımlarının durumu...** Bu nasıl bir ölçüt; tanımlamaya çalışayım. Bir kere, ölçüt olarak, ülkemizin başkentinde merkezî yerlerdeki yaya kaldırımlarını alacağız. Niçin başkent? Çünkü bir ülkenin başkenti o ülkenin, gelişmişlik düzeyi bir yana, kelimenin tam anlamıyla, erişebildiği uygarlık düzeyinin de aynasıdır. 'Başkent bir tür propaganda vitrinidir; ülkenin genelindeki durumu göstermez,' diye düşünmeyin. Çünkü başkentinde o düzeyi tutturabilen bir ülkede eğer istenirse bütün ülke o düzeye çekilebilir.

Bu ölçüt nereden aklıma geldi. Malûm. Nüfusumuzun ezici çoğunluğu kırsal kökenlidir. O nüfus köyde yaşarken, içlerinden hâli vakti nispeten iyi olanlar tarlalarına, bağ ve bahçelerine gidip gelmek için ne kullanırlardı? Eşek... Adam evine döndü; eşiğini nereye bağladı? Ahırına... Bazılarına göre mübalağa geliştik. Çünkü kentte yaşamaya başlayanların çoğu, artık işlerine dört tekerlekli eşeklerle gidip geliyorlarmış. Aldatıcı bir gösterge... Ben, bugün evlerine döndüklerinde eşeklerini nereye bağladıklarına bakarım. Oturdukları apartmanların altında ahır yok. Apartman önündeki ya da arkasındaki bahçeyi eşek bağlama yerine çevirmiş bazı apartmanlar ama yeterli değil. Orada yer bulamayınca nereye bağlıyorlar? Yaya kaldırımının üzerine... Bırakın bebeğiyle bir kadının ya da alışveriş torbalarıyla zor zahmet evine dönen bir yaşlının geçmesini, tek başına yürüyen herhangi bir kişinin bile yola inmeden geçmesine imkân vermeyecek biçimde... Ve inilen yol işlek bir cadde...

Bu kadar mı? Adam burnunun dibindeki markete ya da bankaya da dört tekerlekli eŖeęiyle gidiyor. Ama onların da eŖek bağlama yerleri yok. Giden nereye bağlıyor? Yaya kaldırımına... Ŗimdi siz bu ülkeyi gelişmiş bir ülke olarak tanımlayabilir misiniz? Anlaşılan bu ölçütü pek de uygun bulmadınız... O hâlde, gelecek hafta da kaldırım ölçütümü bu kez başka yönleriyle savunmayı sürdüreceğim...

CBT. 14 Aralık 2012